

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԱՌԱՔԵԼԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ
ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆ ՖՐԱՆՍԱՅԻ**

**Գերաշնորհ
Տ. Վահան Եպս Յովհաննէսեան, Առաջնորդ
` Հայրապետական Պատուիրակ
Արեւմտեան Եւրոպայի**

**DIOCÈSE DE FRANCE DE L'ÉGLISE
APOSTOLIQUE ARMÉNIENNE**

**Son Excellence
Monseigneur Vahan HOVHANESSIAN
Primat de France, et Légat pontifical à
l'Europe de l'Ouest**

No. 21, Tome 4

E-BULLETIN

le 22 octobre 2017

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՆ ԹԻԿՈՒՆՔ ԿԸ ԿԱՆԳՆԻ ԱՐԱ ԹՈՐԱՆԵԱՆԻ

Երեքշաբթի 17 Հոկտեմբերին, ի պաշտպանութիւն «Նուվէ ՏՄԻՆԷՆԻ» ֆրանսատառ ամսաթերթի գլխատը խմբագիր եւ Ֆրանսայի Հայկական Կազմակերպութիւններու Համակարգող Խորհուրդի (CCAF) համանախագահ Արա Թորանեանի, հարիւրաւոր հայեր հաւաքուած էին Փարիզի դատարանին մէջ, ուր տեղի կունենար Արա Թորանեանի դատը: Ներկաներուն կարգին էր Ֆրանսայի Թեմակալ Առաջնորդ Գերշ. Տ. Վահան Եպս. Յովհաննէսեան: Արա Թորանեանին դէմ դատ բացած էր Մաքսիմ Կոէն, գրապարտութեան ամբաստանութեամբ: Արա Թորանեան ամբաստանուած էր Հայոց Ցեղասպանութեան այս ուրացողը հրեաներու Ողջակիզումի ուրացող Ռուպէր Ֆորիստի հետ բաղդատելու յանցանքով: Դատարանէն դուրս գալու ժամանակ Վահան Սրբազան հարցապնդուեցաւ բազմաթիւ լրագրողներու կողմէ: Երբ իրեն հարց տուին թէ ինչո՞ւ չենք կարողանալ իր դատարանին մէջ, Սրբազանը պատասխանեց. «Հայ Եկեղեցին մայրն է բոլոր հայերուն, եւ մայրը միշտ իր զաւակներուն կողքին կըլլայ, ուրախ կամ տխուր առիթներու, անոնց թիկունք կանգնելով: Պրն. Թորանեան պէտք է գիտնայ, որ Հայ Եկեղեցին իր կողքին է: Ամէն անգամ որ մէկը կը խանգարէ հայ մը, ան անձնապէս զիս է որ կը վիրաւորէ, որպէս Ֆրանսայի Թեմի Առաջնորդ եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ, որպէս ներկայացուցիչ շուրջ մէկ միլիոն հայութեան»: Պէտք է ընդգծել նաեւ, որ թէւ դատը մեր եղբոր՝ Արա Թորանեանի դէմ է, բայց անիկա նաեւ դէմ է բոլոր հայերուն եւ բոլոր անոնց որոնք արդարութիւնն ու ճշմարտութիւնը կը փնտռեն, որովհետեւ այս պարագային գործ ունինք Հայոց Ցեղասպանութեան ուրացման հետ: Դատավարութիւնը տեսց շուրջ 5 ժամ: Եզրակացութիւնը պիտի հաղորդուի Նոյեմբեր 28-ին:

ՎԱՐԱԳԱՅ Ս. ԽԱՉԻ ՏՕՆԸ ԿՐԸՆՈՊԼԻ ՄԷՋ

Կիրակի 1 Հոկտեմբերին, Վարագայ Ս. Խաչի տօնին, Կրքնուպլի Ս. Գաբրիէլ Հրեշտակապետ եկեղեցին տօնեց իր օծման 5-րդ տարեդարձը: Այս առթիւ Փարիզէն առաջին անգամ ըլլալով յատկապէս ժամանած էր Առաջնորդական Ընդհանուր Փոխանորդ Հոգշ. Տ. Գրիգոր Աբղ. Խաչատրեան, որ Ս. Պատարագը մատուցեց, օգնական ունենալով հոգեւոր հովիւ Տ. Բաբգէն Քահանան եւ 4 դպիրներ: Պատարագի աւարտին տեղի ունեցաւ աւանդական ճաշկերոյթ ծխական շէնքի առաջին յարկի սրահին մէջ, ուր ներկայ էին շուրջ 60 հոգի: Միակալն Խորհուրդի ատենապետ Արման Թորոսեանի բարի գալստեան խօսքէն ետք Հայր Գրիգորը փոխանցեց Թեմակալ Առաջնորդի ողջուններն ու օրհնութիւնները եւ արտայայտեց իր ուրախութիւնը որ այս ուրախ առիթով կը մասնակցի Կրքնուպլի ծովափ անդամներուն հետ այս ընտանեկան ճաշին: Այս ճաշկերոյթը նաեւ առիթ մըն էր պատուելու եկեղեցւոյ կնքահայրերը եւ գնահատելու անոնց դերը մեր եկեղեցւոյ կեանքին մէջ: Վազգէն Տեփոյեան, Անթուան Պետրոսեան, Խաչո Անտոնեան, Վարդան Մանուկեան, Խորէն Մատեն, Անդօ Մատեն, Էտուար Ստամպուլեան եւ Ղուկաս Միմոնեան յաջորդական տարիներու խոնարհաբար կնքահօր դերը ստանձնած էին: Յառաջիկայ տարի, Վարագայ Ս. Խաչի տօնին պիտի նշուի Ս. Հրեշտակապետաց եկեղեցւոյ տիրացման 10-ամեակը:

ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ ՆՈՐԻՆ ՍՐԲՈՒԹԻՒՆ ՖՐԱՆՍՈՒԱ ՊԱՊԻՆ ՀԵՏ

Չորեքշաբթի 11 Հոկտեմբեր 2017-ին, քահանայապետական ընդհանուր ունկնդրութեան ներկայ էին ամբողջ աշխարհէն աւելի քան 20.000 հաւատացեալներ: Այնտեղ էր նաեւ Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Ֆրանսայի Թեմին հաւատացեալներու խումբ մը, գլխաւորութեամբ Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ եւ Ֆրանսայի Թեմի Առաջնորդ Գերշ. Տ. Վահան Եպս. Յովհաննէսեանի: Սրբազան Հայրը Նորին Սրբութիւն Ֆրանսուա Պապին հետ իր հանդիպման ընթացքին համառօտ կերպով անդրադարձաւ անցեալ տարի Նորին Սրբութեան Հայաստան այցելութեան, ինչպէս նաեւ Հայոց Ցեղասպանութեան մասին իր կեցուածքներուն: Ապա Գերաշնորհ Սրբազան Հայրը Նորին Սրբութեան յանձնեց Պապի կիսանդրին, որ գործն էր Մոնաքոյի Ալպեր իշխանի արուեստագետ նկարիչ եւ քանդակագործ Մարքոս Մարէնի: Քանդակը պատուիրուած եւ նուիրուած էր Ռեմի Մաքինաճեանի կողմէ: Սրբազան Հայրը Նորին Սրբութեան ներկայացուց նաեւ մեծ նկարը մարտկցի հայ մարզիկ Արա Խաչատրեանի, որ նուաճած էր Հիմալայեան լեռներու Էվերեստ գագաթը եւ այնտեղ գետեղած էր Աստուածաշունչ եւ խաչ մը: Գերշ. Վահան Եպս. Յովհաննէսեան Նորին Սրբութեան նուիրեց նաեւ «Խաչքար» շքեղ գիրքը, որ պատրաստուած էր Հրայր Խաչատրեանի կողմէ մեկենասութեամբ Տոնա եւ Յակոբ Տիտիգեաններու: Սրբազան Հայրը խնդրեց Պապին իր աղօթքներուն մէջ յիշել հայ ժողովուրդը եւ Հայ Եկեղեցին: Իր կարգին Պապը խնդրեց Վահան Սրբազանէն աղօթել իրեն համար: Յատկապէս շատ ջերմ էր հանդիպումը Նորին Սրբութեան եւ Առաջնորդ Սրբազանի միջեւ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԱԿԱՏԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Երեքշաբթի 3 Հոկտեմբերին, Ֆրանսայի մէջ Հայաստանի դեսպան Ն. Վ. Պարոն Վիզէն Զիտէչեանի հրաւերով, Ֆրանսայի Թեմի Առաջնորդ եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակ Գերշ. Տ. Վահան Եպս. Յովհաննէսեան հարիւրաւոր հիւրերու կարգին ներկայ գտնուեցաւ Հայաստանի անկախութեան 26-րդ տարեդարձին առթիւ կազմակերպուած ընդունելութեան, որ տեղի ունեցաւ Փարիզի Փոքր Պալատին մէջ: Ընդունելութեան ներկայ էին բարձրաստիճան անձնաւորութիւններ, որոնց կարգին՝ Զուլիգերիոյ մէջ Հայաստանի արտակարգ եւ լիազօր դեսպան Պրն. Շարլ Ագնաւուր: Իր խօսքին մէջ Պրն. Զիտէչեան լուսարձակի տակ առաւ վերջին նուազ քան երեք տասնամեակներուն Հայաստանի կատարած իրագործումները եւ ներկայացուց ապագայի տեսլականները: Իր խօսքի աւարտին դեսպանը Ֆրանսայի Հայկական Կազմակերպութիւններու Համակարգող Խորհուրդի (CCAF) երկու համանախագահներուն՝ Արա Թորանեանին եւ Սուրատ Փափագեանին յանձնեց նախագահ Սերժ Մարգսեանի հրամանագրով շնորհուած շքանշան, բարձր գնահատելով անոնց աշխատանքը Հայաստան-Սփիւռք յարաբերութեանց զարգացման եւ հայրենի ժառանգութեան պահպանման գործին մէջ:

ԹԱՐԳՄԱՆՉԱՅ ՏՕՆԸ

Շաբաթ 14 Հոկտեմբերին հայերը աշխարհի տարածքին նշեցին Սրբոց Թարգմանչաց տօնը: Փարիզի Մայր եկեղեցւոյ մէջ պատարագեց Տ. Յուսիկ Քինյ. Մարգսեան, հանդիսապետութեամբ Առաջնորդ Սրբազան Յօր : Իր քարոզին մէջ Վահան Սրբազան ը տօնի իմաստը կապեց մեր այսօրուան կեանքին հետ: «Հետաքրքրական է նշել, որ Ս. Թարգմանչաց խումբին մէջ նշուած անունները անպայման լեզուաբան եւ թարգմանիչ չէին: Անոնցմէ ոմանք էին, ուրիշներ պատմագետ, իմաստասէր կամ բանաստեղծ էին: Իրականութեան մէջ անոնք բոլորը իրարու ժամանակակից չէին: Անոնցմէ ոմանք ապրած էին 5-րդ դարուն, ուրիշներ 7-րդ դարուն, տակաւին մինչեւ 10-րդ դարուն: Ի նչն է որ կը մղէ եկեղեցին այս մարդիկը իրարու քով բերելու եւ անոնց յիշատակը տօնելու նոյն օրը՝ Ս. Թարգմանչաց տօնին: Անոնք ծառայեցին եկեղեցւոյ թարգմանելով քրիստոնէական հաւատքը հայ ժողովուրդին: Ս. Մեսրոպ եւ Ս. Մահակ ստեղծեցին այբուբենը եւ անձամբ առաջնորդեցին Աստուածաշունչի թարգմանութեան գործը երբայերեւէ եւ յունարէնէ հայերէնի: Ինչպէս Մեսրոպի աշակերտ Կորինն կրճէ, «Յանկարծ Յիսուս Քրիստոս եւ Պօղոս, մարգարէներու խումբերը սկսան հայերէնով ուսուցանել մեր ժողովուրդին»: Թարգմանիչներու խումբի ուրիշ անդամներ այլ գործերով նպաստեցին քրիստոնէական հաւատքի պաշտպանութեան: Եղիշէ Պատմիչ գրեց Վարդանանց ճակատամարտի պատմութիւնը, մանրամասնելով Վարդան Մամիկոնեանի եւ Ղեւոնդ Երեցի կատարած դերը քրիստոնէական հաւատքի պաշտպանութեան համար եւ անոնց մարտիրոսութիւնը, մերժելու համար Հայաստանի մէջ զրադաշտականութեան պարտադրումը պարսիկներու կողմէ: Ի վերջոյ 12-րդ դարուն Ս. Ներսէս Շնորհալի նոյնպէս իր ներդրումը ունեցաւ թարգմանիչներու գործին մէջ, ստեղծագործելով գեղեցիկ երգեր եւ աղօթքներ որոնք մէկ կարեւոր մասը կը կազմեն մեր ժամերգութիւններուն»: Սրբազանը իր խօսքը եզրափակեց անեցնելով. «Այս տօնը նշելով եկեղեցին մեզ կը հրաւիրէ հետեւելու այս սուրբերուն փորձելով թարգմանել այսօր մեր հաւատքն ու աւանդութիւնները՝ մեր զաւակներուն եւ շրջապատին»:

ԲԱՐԻ ՏԱՐԵԴԱՐԸ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՀԱՅՈՑ ՄԱՅՐ ԵԿԵՂԵՑԻՈՑ

Կիրակի 15 Հոկտեմբերը Փարիզի Մայր եկեղեցւոյ Միական Խորհուրդին կողմէ ճշդուած էր տօնակատարելու համար Ս. Յովհաննէս Մկրտիչ Մայր եկեղեցւոյ օծման 113-րդ տարեդարձը: 1902-ին Կ. Պոլսոյ հայկական թերթերէն «Մանգումի Էֆթեար» կը գրէր. «Ե՛րբ պիտի ունենանք մեր տալք եկեղեցին Փարիզի մէջ»: Այս հարցումը անպատասխան չմնաց: Բարերար Ալեքսանտր Մանթաշեանց, որ բարերար էր եկեղեցիներու, դպրոցներու, 200 հայ ուսանողներու, մէկը այն հաւատացեալներէն՝ որոնք կանոնաւորաբար ներկայ կըլլային արարողութիւններուն 20 rue Vienne հասցէին, այս կոչին դիմաց չէր կրնար խուլ մնալ: Եկեղեցասէր եւ խորապէս հայրենասէր, ան արձագանգեց խնդրանքին պատարագիչ քահանային, որ յետագային պիտի ըլլար Վռաշապուհ Արք. Քիպարեան ի տանէն Աքռուկէնց: Ալեքսանտր Մանթաշեանց կը գնէ 800 քառ. Մէթր հողէկիզի իր բնակարանին մօտիկ: Որպէս ճարտարապետ կընտրեն երիտասարդ ֆրանսացի Ալպէր Տեգիրէ Կիլպլէր: Բրիչի առաջին հարդանօժը կը տրուի 14 Յուլիս 1902-ին: Յաջորդող 5 Հոկտեմբերին կը դրուի առաջին քարը եւ 1904-ին գործը աւարտին կը հասնի: Տարեդարձի օրը իր քարոզին մէջ Վահան Սրբազան վեր առաւ բարերար Մանթաշեանցի եւ բոլոր միւս բարերարներուն կատարած ազնիւ ներդրումները, որոնց միջոցով մեր եկեղեցին կրցաւ շարունակել իր գործունէութիւնը: Պատարագի աւարտին թափօրով յառաջանալով դէպի եկեղեցւոյ բակը, խաչքարին առջեւ տեղի ունեցաւ հոգեհանգիստ Ալեքսանտր Մանթաշեանցի եւ մեր եկեղեցւոյ բոլոր բարերարներուն եւ ծառայողներուն հոգիներուն համար: Ապա օրհնուեցաւ մատաղը, որ այս առթիւ պատրաստուած էր եկեղեցւոյ Տիկնանց Յանձնախումբին կողմէ: Յիշատակն արդարոց օրհնութեամբ եղիցի:

« ԱՌԱՋՆՈՐԴԱՐԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՄՆԵՐ »

Հայ Առաքելական Եկեղեցւոյ Ֆրանսայի Թեմի Առաջնորդի Գրասենեակը ուրախութեամբ կը յայտարարէ, որ Ֆրանսայի Թեմի եւ Արեւմտեան Եւրոպայի Հայրապետական Պատուիրակութեան գանազան ծովափէ խումբ մը հաւատացեալներ հիմնած են Առաջնորդարանի Բարեկամներ կամ Առաջնորդի Գրասենեակի Բարեկամներ ընկերակցութիւնը: 1901-ի օրէնքի հիմամբ ստեղծուած այս ընկերակցութեան նպատակն է թիկունք կանգնիլ Ֆրանսայի հայոց առաջնորդարանի ոչ-կրօնական գործունէութեան եւ հայ մշակոյթի զարգացման, Առաջնորդի եւ Հայրապետական Պատուիրակի հսկողութեան տակ, եւ օգնել Ֆրանսայի եւ Արեւմտեան Եւրոպայի մէջ ապրող կարիքաւոր հայերուն: Հիմնադիր անդամները Շաբաթ 14 Հոկտեմբերին շատ արդիւնաւէտ ժողով մը ունեցան, մշակութային եւ ընկերային ծրագիրներու շատ յազեցած օրակարգով, որոնց մասին շուտով պիտի յայտարարուի: Ընկերակցութիւնը բաց է բոլոր անոնց որոնք կը փափաքին իրենց օժանդակութիւնը բերել ի նպաստ Ֆրանսայի եւ Արեւմտեան Եւրոպայի հայութեան: Անդամակցութեան դիմումնագիր մը ստորագրելով եւ տարեկան նուագագոյնը 300 եւրոյի անդամավճարով կարելի է լիիրաւ անդամ դառնալ «Առաջնորդարանի Բարեկամներ» ընկերակցութեան: Անդամակցութեան դիմումը եւ կանոնագրութիւնը ստանալու համար դիմել ընկերակցութեան քարտուղար Պրն. Ալպրիկ Տէր Պօղոսեանին annie.albrick@laposte.net կամ 06 75 62 17 40, [կամ սխմել այստեղ](#):

